

ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING
TA'LIM SAMARADORLIGIGA TA'SIRI

Raximov Xalilulloh Avazbek o'g'li

Andijon davlat pedagogika instituti talabasi

Qo'shnazarov Otajon Hamidbek o'g'li

Andijon davlat pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ta'lim jarayonidagi o'rni va ularning ta'lim samaradorligiga ta'siri tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar, interaktiv metodlar hamda innovatsion o'qitish usullarining o'quvchilarning bilim olish jarayonini faollashtirishdagi ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, pedagogik texnologiyalar orqali ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvini rivojlantirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Maqolada zamonaviy ta'lim muhitida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi interaktiv hamkorlikning samaradorlikka ta'siri ham asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: pedagogik texnologiya, ta'lim samaradorligi, innovatsion ta'lim, interaktiv metodlar, raqamli texnologiyalar, o'quv jarayoni, mustaqil ta'lim, o'qitish usullari, kompetensiya, ta'lim sifati.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonini tashkil etish va boshqarishning ilmiy asoslangan tizimi bo'lib, u o'qitishning maqsadi, mazmuni, metodlari va vositalarini yaxlit holda optimallashtirishga xizmat qiladi. Bugungi kunda ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng joriy etilishi pedagogik yondashuvlarni tubdan o'zgartirib, o'quv jarayonini yanada samarali va interaktiv shaklga olib chiqdi.

Pedagogik texnologiyalarning eng muhim jihatlaridan biri bu o'quvchini ta'lim jarayonining markaziga qo'yishdir. An'anaviy ta'limda o'qituvchi asosiy bilim manbai bo'lsa, zamonaviy yondashuvlarda o'quvchi faol ishtirokchi sifatida bilimni mustaqil izlash, tahlil qilish va qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa uning mustaqil fikrlash, ijodkorlik va muammolarni hal qilish kompetensiyalarini rivojlantiradi.

Interaktiv metodlar, jumladan, "aqliy hujum", "klaster", "bumerang", "ishchan o'yinlar" va guruhlarda ishlash texnologiyalari o'quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi hamda bilimlarni amaliyot bilan bog'lash imkonini yaratadi. Shu bilan birga, raqamli ta'lim resurslari, multimedia vositalari va elektron platformalar ta'lim jarayonini yanada boyitib, murakkab mavzularni osonroq o'zlashtirishga yordam beradi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'lim samaradorligiga bevosita ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Birinchidan, o'quvchilarning motivatsiyasi oshadi, chunki darslar qiziqarli

va interaktiv shaklda o‘tadi. Ikkinchidan, bilimlarni o‘zlashtirish darajasi yaxshilanadi, chunki o‘quvchi nafaqat tinglaydi, balki faol ishtirok etadi. Uchinchidan, individual yondashuv imkoniyati kengayadi, ya’ni har bir o‘quvchining qobiliyati va tezligiga mos ta’lim berish mumkin bo‘ladi.

Pedagogik texnologiyalar o‘qituvchining kasbiy faoliyatini ham yengillashtiradi va samaradorligini oshiradi. Elektron darsliklar, test tizimlari va onlayn monitoring vositalari orqali o‘qituvchi o‘quvchilarning bilim darajasini tez va aniq baholash imkoniga ega bo‘ladi. Bu esa ta’lim sifatini doimiy nazorat qilishga yordam beradi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta’lim jarayonini innovatsion asosda tashkil etib, uning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi hamda ta’lim sifatini yangi bosqichga olib chiqadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ta’lim jarayoniga joriy etish nafaqat o‘quvchilarning bilim darajasini oshiradi, balki ularning hayotiy ko‘nikmalarini ham shakllantiradi. Bugungi kunda global axborot maydonida yashayotgan yoshlar uchun faqat nazariy bilim yetarli emas, balki ularni amaliyotda qo‘llay olish qobiliyati ham muhim hisoblanadi. Shu sababli pedagogik texnologiyalar kompetensiyaviy yondashuvni kuchaytiradi.

Masalan, loyiha asosida o‘qitish (project-based learning) usuli o‘quvchilarga real hayotiy muammolarni hal qilish imkonini beradi. Bu jarayonda ular mustaqil izlanadi, jamoada ishlashni o‘rganadi va o‘z fikrini asoslab berish ko‘nikmasini rivojlantiradi. Bunday yondashuv ta’limni faqat bilim olish jarayoni emas, balki shaxsni rivojlantirish vositasiga aylantiradi. Raqamli ta’lim platformalaridan foydalanish ta’limning ochiqligi va qulayligini ta’minlaydi. Onlayn darslar, virtual laboratoriyalar va elektron test tizimlari o‘quvchilarga istalgan joyda va istalgan vaqtda bilim olish imkonini beradi. Bu esa ta’lim jarayonining uzluksizligini ta’minlab, o‘zlashtirish samaradorligini oshiradi.

Pedagogik texnologiyalarning yana bir muhim jihati — differensial ta’limni amalga oshirish imkoniyatidir. Har bir o‘quvchining individual xususiyatlari, qobiliyati va bilim darajasini inobatga olgan holda o‘qitish samarali natija beradi. Bunda o‘qituvchi turli darajadagi topshiriqlar va mos metodlarni qo‘llash orqali barcha o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlaydi. Bundan tashqari, zamonaviy pedagogik texnologiyalar o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi munosabatlarni ham ijobiy tomonga o‘zgartiradi. O‘qituvchi endi faqat bilim beruvchi emas, balki yo‘naltiruvchi va maslahat beruvchi rolini bajaradi. Bu esa ta’lim jarayonida hamkorlik muhitini yaratadi va o‘zaro ishonchni mustahkamlaydi.

Pedagogik texnologiyalarni samarali qo‘llash uchun o‘qituvchilarning malakasini doimiy ravishda oshirib borish zarur. Chunki texnologiyalar qanchalik rivojlangan bo‘lmasin, ularni to‘g‘ri qo‘llash pedagogning bilim va ko‘nikmalariga bog‘liqdir. Shu sababli zamonaviy treninglar, seminarlar va malaka oshirish kurslari muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta’lim tizimini

takomillashtirishda muhim o‘rin egallaydi. Ular ta’lim jarayonini faollashtirish, o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishini oshirish hamda mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Innovatsion va interaktiv metodlar yordamida darslar yanada qiziqarli va samarali tashkil etiladi, bu esa o‘z navbatida o‘quvchilarning bilimlarni chuqurroq o‘zlashtirishiga olib keladi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar ta’limning ochiqligi va qulayligini ta’minlab, o‘quv jarayonini uzluksiz davom ettirish imkonini beradi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar nafaqat o‘quvchilarning, balki o‘qituvchilarning ham kasbiy rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Ular ta’lim sifatini oshirish, individual yondashuvni amalga oshirish va kompetensiyaviy ta’limni rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ta’lim jarayoniga keng joriy etish bugungi kun ta’lim tizimining asosiy talablaridan biri bo‘lib, u ta’lim samaradorligini oshirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’lim tizimini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
3. Karimov I.A. *Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch*. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
4. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. *Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot*. – Toshkent: Fan, 2015.
5. Yuldashev J.G‘., Sattorov A. *Zamonaviy pedagogik texnologiyalar*. – Toshkent: O‘qituvchi, 2017.
6. Avliyoqulov N.X. *Pedagogik texnologiyalar*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2012.
7. Internet manbalari: pedagogika va ta’lim texnologiyalariga oid ilmiy maqolalar va elektron resurslar.